

ՊԱՅՄԱՆՔ
ԲԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆՈՒՄ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պայտայ համար 6 մեկտ 3 մեկ.
Գաւտնայ » 7 » 3 1/2 »

10 ՓԱՐՍՅ 0 Բ Ա Գ Ի Բ 10 ՓԱՐՍՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ որ եւ է
նամակ եւ գրութիւն պատ է ուղղել
առ Տիօրեմ-Խաչատրի Կ. Պոլիս Մեր-
նան չարքը Բիւշաի ԷՃ. Խան երկրորդ
յարկ թիւ 19:

Direction du journal arménien
HABÉNIK CONSTANTINOPLE
Merdjan Ruchdi éffendi Han No-19

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ԱԶԳ. — Երեք օր ետքը փետուար 20 փարսյի պիտի վաճառուի:

ՏԱՍՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2211

ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻ

2 ՓԵՏՐՎԱՐ 1887 (Ն.Տ.) 14 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՀԱՅ ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ԱՐՈՒՆՍԱՆՈՑԻ
Ի ԲԵՐԱ

(Շարունակութիւն)

Բ. — «Միւղէնի» և «ուլթաշի»
աշխատութիւնը (մեքենայի վրայ
իրենց բոլոր ճիւղերովն).

Գ. — Ասեղնադործութիւն (քա-
նավա, քրօշէ ևն).

Դ. — «Տիվալ» այսինքն ոսկե-
թել բանուածք.

Ե. — «Պառաւրի» (իւր արդի
ստացած նորաձև ութեամբն).

Զ. — Մեքենայով գուլպա հիւ-
սել.

Է. — Արեւելեան դանազան կեր-
պասից պատրաստութեան եղա-
նակը: Խնամակալութիւնը մաս-
նաւոր հոգ պիտի տանի որ այս
արուեստներն հետզհետէ իրենց
ստացած կատարելագործութեա-
նը մէջ ուսուցանին.

Յօդ. 14. Խնամակալութիւնը
պատրաստել պիտի տայ ժամա-
նակացոյց մը, որուն մէջ արուես-
տանցի ծրագրոյ պարունակած
արուեստից իւրաքանչիւրին ա-
ւանդման տարիներն և աւօրեայ
դասերու բաժանումներն պիտի
նշանակուին: Սոյն ժամանակա-
ցոյցն ի տես պիտի գրուի ար-
ուեստանոցին մէջ:

Պայմանք ընդունելութեան
աշակերտութեան

Յօդ. 15. Արուեստանոց մըտ-
նելու համար աշակերտութեան
պարտի 12 տարին լրացուցած
լինել և ներկայել իւր թաղի
Խորհրդէն վաւերացեալ ծննդ-
եան և պատուատի վկայական մը:

Յօդ. 16. Ամեն աշակերտու-
հի պարտի յանձն առնուլ առա-
ջին տարուան համար ձրխարար
աշխատիլ, և առաջին երկու
տարուան համար ուսմանց ծը-
րագրոյ մէջ նոյն ժամանակամի-
ջոցին համար նշանակուած ար-
ուեստից միայն հետեւել: Իսկ
մնացեալ երեք տարիներն նորա
ընտրութեան կը ձգուի, եթէ
ուղէ, աւելի յարմարութիւն ու-
նեցած այս կամ ոյն ճիւղը մը:

շակել մասնագէտ լինելու հա-
մար:

Յօդ. 17. Արուեստանոցին մէջ
պատրաստուած որ և է աշխա-
տութիւն սոյն հաստատութեան
սեպհականութիւնը պիտի լինի և
ձրխարար բան մը գուրս չպիտի
հանուի:

Յօդ. 18. Աշակերտութիւնը ի-
րենց աշակերտութեան երկրորդ-
տարեոյն սկիզբն, եթէ արդիւ-
նաւոր աշխատութիւն մը արտադ-
րելու կարող ճանչցուին, իրա-
ւունք պիտի ունենան ընդունե-
լու, եթէ ուղեն, օրական վարձը
մը, զոր, Արուեստանոցի ներքին
Տեսչին և հաշուաւարին առա-
ջարկութեամբ Խնամակալութիւնը
պիտի սահմանէ, պայմանաւ որ
աշակերտու հաջն արտադրած աշ-
խատութեան արժէքին վրայ առ
նուազն 100ին 20 Արուեստանո-
ցին շահ մնայ:

Յօդ. 19. Արուեստանոցի ա-
ռաջին երկու տարուան համար
աշակերտութեանց թիւն հարիւրը
չպիտի անցնի:

Յօդ. 20. Աղղային բարեկե-
ցիկ ընտանեաց պատկանող օրի-
որդք, որք կը փափարին հետե-
ւիլ արուեստանոցին ուսմանց,
պարտին վճարել ամսական թո-
շակ մը, զոր Խնամակալութիւնը
կը սահմանէ, և համակերպիլ
ըստ ամենայնի՝ ներքին կանոնաց:

Յօդ. 21. Արուեստանոցի հըն-
դամեայ շրջանն աւարտելով վը-
կայական ընդունող աշակերտու-
հիք կրնան շարունակել իրենց
աշխատութիւնն Արուեստանոցին
մէջ իւր կամաւոր գործաւորու-
հիք: Այդ կարգի աշակերտու-
հիք պարտաւոր են հետեւիլ այն
ճիւղերու աշխատութեանց, որք
պիտի նշանակուին Տեսչութեան
կողմանէ և իրենց տրուելիք թո-
շակն երկուստեք հաւանութեամբ
պիտի սահմանուի:

(Շարունակելի)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԸ

ԴՈՅ ՄԻ ԾԱՆՈՒՅԱԳԻՐԸ

Դրեթէ ամիս մը կայ որ բարձ-
րագոյն հրամանաւ յատկապէս
«մի քանի պատմական գրեանց»
արդիւման ծանուցագիրը բաւա-
կան մեկնութեանց տեղի տալէն

ետեւ՝ այս օրերս խօսակցու-
թեան և գիտողութեանց նիւթ
դարձած է մեր Կեդրոնական
Կրթական Խորհրդոյ հրատարա-
կած մի «ծանուցումն», որով կը
հրաւիրէ դասադրեանց հեղի-
նակներն իրենց գործերէն մի մի
օրինակ ներկայել Կրթ. Խորհր-
դոյն ի վաւերացումն, սպառնալով
արտաքին թաղային դպրոցներէ
բոլոր այն դասադրեանքն որ չեն
վաւերացած ի պաշտօնէ, եթէ
մինչեւ ներկայ ամսոյս վերջն իր
հրամանը չկատարուի:

Այստեղ չենք ուզեր քննել
այս անակնկալ և տարօրինակ
պաշտօնական ծանուցման շար-
ժառիթն, այլ միայն անցողակի
գիտել տալով թէ՝ ոմանց կա-
ծածին պէս աղղային Կրթական
Խորհուրդն անուանական մարմին
մը չէ, թէ իր իրաւասութիւնը
մաս առ մաս զանազան ընկերու-
թեանց և խնամակալութեանց
բաշխելովը չհետեւի որ անչարժ-
է, կը փափարէինք միայն խնա-
նալ թէ այդ ծանուցումն ինչ
նպատակ ունի:

Ըստ մեզ՝ զարմանալի չէ այս
տնօրէնութիւնը, վասն զի ներ-
կայ վարչութիւնն, որ կեդրո-
նացման հակամէտ է.

Բնականապէս պիտի յորդո-
րէր և իր ճիւղերէն մին, այս է՝
Կրթական Խորհուրդն, իր օրի-
նակին հետեւելու, և մէկ կող-
մէն կորուսածը միւս կողմէն չա-
հելու: Հետեւապէս Կրթ. Խոր-
հուրդը գործը կ'սկսի, և իր
բուն պաշտօնը մոռնալով կամ
ուրիշ մարմիններու թողով,
կ'ուղէ իր հոգասէր պաշտպա-
նանութեան ներքեւ առնուլ ա-
մեն հրատարակուած և հրատա-
րակելի հայ դասադրեանքը:

Բայց ներքի է հարցնել թէ
ո՞ւստի կ'առնու պղծութիւնը,
Սահմանադրութենէ՞ թէ ոչ Տէ-
րութենէ:

Սահմանադրութիւնը կը պա-
հանջէ միայն որ Կրթ. Խոր-
հուրդն աղղային դաստիարակու-
թեան և կրթութեան վերին հըս-
կողութիւնը վարէ, աղղային
վարժարանաց միօրինակ ուղղու-
թիւն տայ ուսմանց հիմնական
ծրագրի մը համեմատ, մէկ խօս-
քով անոնց դարդացման փոյթ
տանի: Արդէն գիտենք թէ՝ մեր

Կրթ. Խորհուրդը տակաւին ոչ
կրթական ընդհանուր կանոնա-
գիր մը ունի, ոչ միօրինակ ծրա-
գիր, ոչ աղղու հսկողութիւն,
արդէն գիտենք թէ՝ իր իրաւա-
սութենէ անկախ կը գործեն
կեդրոնական վարժարանն և այլ
կրթական հաստատութիւններ,
թէ թաղային վարժարանները
միօրինակ ուղղութենէ դուրկ
են և եթէ մինչեւ իսկ կան հե-
ռաւոր դուռներու դպրոցներ
որ Միացեալ Ընկերութեանց
թեւին տակ մտնելու փափար կը
յայտնեն և անոնց աշակցութիւ-
նը կը խնդրեն:

Այսպէս մինչդեռ մեր Կրթ.
Խորհուրդն իր աշխատութիւնը
ոհրուղան միճակի մէջ եռաւնէ.
մինչդեռ չունի կրթական օրի-
նագիր մ'որով կարենայ վարել
վարժարանաց վերին հսկողու-
թիւնն և իր ձեռնհասութեան
վերաբերող խնդիրներ լուծել
կեդրոնացում՝ կ'երազէ, և այդ
կեդրոնացումն կ'սկսի ճիւղ-այն
կողմէն որ կեդրոնացման ամենէ
աւելի անընդունակ է, այսինքն՝
մատենադրութեան դասական
ճիւղէն, մտային արտադրութե-
նէ:

Եւ սակայն Օսմանեան կըր-
թական պաշտօնէութիւնն ան-
գամ չունի այդ յաւանութիւնն:
Ի՞նչ կ'ընէ քաղաքականութիւնը — կը
քննէ ո՞ր է դասադրելը և երբ
կը գիտէ որ վնասակար բան մը
չպարունակիր, կարծօնէ անոր
տպագրութիւնն ու վաճառումն,
առանց այս ինչ կամ այն ինչ
դասադրքի նախապատուութիւն
տալու, առանց վարժարանաց
զայն յանձնարարելու: Մեր Կըր-
թական Խորհուրդն այս մա-
սին աւելի խլճամիտ, չըսենք
բռնասէր, հոգասէր կ'երե-
ւի: Կը պահանջէ որ ամեն
դասադրքը անխտիր իր քննու-
թեան, կամ նոր պաշտօնական
բառով, իր «գնահատման» բովէն
անցնի, և ապա անոր մուտքն
աղղային վարժարանաց մէջ «հը-
րամայէ», եթէ ընտիր դոնէ, և
«արդիւլէ», եթէ անչաճ համա-
րի: Թողով այն խնդիրը թէ՝
Կրթ. Խորհուրդ մ'ինչ ատուծան
ձեռնհասութիւն ունի լաւ կամ
վատ վճռել դասադրքը մը, կը
հարցնենք թէ՝ այդ նորերուկ
գրութիւնն ուսուցման ո՞ր եղա-

նախկին վրայ հիմնուած է և եւրոպական ո՞ր կրթային օրէնսդրութեանէ առնուած է:

Լուսաւորեալ երկիրներու մէջ կրթական խորհրդոյ կամ բնկերութեան մը այս ինչ կամ այն ինչ գործի տուած վաւերացումն ձեւակերպութիւն մ'է, և երբեմն ծանուցում՝ որու համակերպելը կամայական է: Այդ ձեւակերպութիւնն ոչ արժէք կ'տայ դասագրքի մը, եթէ ինքնին չունի, և ոչ արժէքը կը կորէ, եթէ ունի, այլ ստէպ ներքն կա՞ծ դասագրքանց տէրերուն շահուց կը նպաստէ այնպիսի հասարակութեան մը մէջ որու ուսուցիչներն ընտրութիւն ընելու կարողութիւն կամ ազատութիւն չունին: Դասագրքի մը վաւերագիրը չնմանիր բնաւ ձեռնհաս իշխանութեան մը կողմէ դաստիարակ մը տրուած վկայագրին, որու նպատակն օգտակար է, երբ քաղաքական նկատմանց վրայ չէ հաստատուած: Այդ նկատմունք մի քանի տէրութեանց մէջ այն աստիճան նշանակութիւն ունին, որ այս ինչ օտար վարժարանի կամ համալսարանի մը վկայագիրն իրաւունք չտար ուսանողին դասախօսել, ինչպէս ի կողմիս հայ վարժարանաց մասին նոր յօդոսած օտարոտի ծրագիրն իրաւունք չտար հայ ուսուցիչներու պաշտօն վարել, թէեւ ունին իրենց ձեռք օրինաւոր, և ուսակամ կենտրոնացած վկայագիր: Ահա՛ ձեւակերպութիւն մ'որ գլխովին հակառակ է կրթութեան ազատութեան և շահամրցութեան, և որով դիտութիւնը, համալսարանական լինի թէ ոչ, ստէպ կը հաւածուի՝ յօդուս գծուծ քաղաքականութեան, ստրկամտութեան և միջականութեան, և յառաջագիծութիւնը կը հաշմուի հակառակ է նաեւ մանկավարժական սկզբանց և ուսուցման եղանակներու բարեբաշխման, քանի որ վճարուած որոշուած չէ տակաւին, եւ երբեք չէ կարելի որեւէ, առարկայի մը համար միակ ուսուցման եղանակ մը, միակ դասախօսութեան առաջնորդ մը, միակ ընդունելի դասագիր մը: Հակառակ է նոյնպէս հրատարակիչներու և հեղինակներու շահուց և ազատ փոխանակութեան՝ որ յատկապէս գաղափարներու մէջ պարտի տիրապետել: Պէտք է խոստովանի որ ամեն դասագիրը վաւերելու, ընտիր և յանձնարարելի հրատարակելու համար մեր կրթ. Խորհրդոյ այս վերջին ժամանակներս ցոյց տուած փոթիքը կենթադրէ խնայել գրագէտներու շահուց, սակայն չե՞նթաղեր նաեւ անդիտութիւն, որ կրնայ հիմնաւոր կամ անհիմն լինիլ, կամ անտարբերութիւն, որ անշահ ու միջակ գործերու արդարութեան քաջաբերութիւն կրնայ համարուիլ: Եթէ կրթ. Խորհուրդը մտադիր է իր վաւերացումով պատուել ամեն գործ, ինչ ունայն աշխատութիւն. եթէ

պիտի ընտրէ և այնպէս վաւերէ, ինչ պէտք ունի հրաւեր կարգալ հեղինակներու որ իրենց գործը ներկայեն քննութեան: Միւս կողմէ ունի՞ գործադրութեան ամեն միջոցները: Թերեւս կարող է աստիճան մը հրամայել, որ անվաւեր դասագիրը մի մուտ չունենայ թաղային վարժարանաց մէջ, բայց պիտի զօրէ՞ այդ հրամանն ի գործ դնել իր իրաւասութենէ հեռի գտնուող կրթական հաստատութեանց մէջ՝ ուր միտքարեան, ամբիկեան դասագրքանք՝ որ կրնան շատ ընտիր լինիլ, անարգել կը մըտնեն: Իր որոշումն բողոքովին գործադրելու համար պիտի պարտաւորի բուն գործութեան դիմել, և ո՞ր պիտի գտնէ այդ զօրութիւնն, ինչպէս պիտի խնդրէ Տէրութեան այն դասագրքեանց արգելումն, որոց տպագրութիւնն ու վաճառումն ի պաշտօնէ և բարձրագոյն հրամանատարութիւն գտած են:

Անգործադրելի պիտի մնայ նաեւ կրթ. Խորհրդոյ հրամանը տնտեսական տեսակէտով, վասն զի ինչիւր ոչ միայն ուսումնական, այլ և առեւտրական կողմէն ունի: Ուստի դասագիրը մ'որ, ըստ կրթական խորհրդոյ որոշման, անընդունելի և անգնելի պիտի համարուի, չլրելով անոր աւանդութեան կնիքը, շատ գիւրաւ կրնայ քշուիլ և գնորդներէ գտնուիլ: Եթէ այնպէս չի արժանիք, այլ և շատ գիւրաղին է: Եւ միթէ կա՞յ օրէնք մը, իշխանութիւն մ'որ արդիւն գնորդները գնելու ինչ որ լաւ է և աժան, միթէ կարելի՞ է դասագրքեանց մասին սակագին մը հաստատել: Ստէպ կրթային հաստատութեանց վաւերած գրքեանք այնքան յարգ և շրջաբերութիւն չեն ստանար, որքան անոնք որ այդ վաւերացումէ ազատ են՝ յեւրոպա: Երբեմն ի Ֆրանսա կային և գեռ կան դասատուներ որ իրենց դասական գործերուն կշիռ տալու և կաթոլիկ ընտանեաց խղճահարական երկիւղները ցրուելու համար իրենց դասաւի կամ թեմի հոգեւոր հովուին մի նպատաւոր վկայութիւնը կը գնէին և գեռ ունենք կը գնեն դասագրքեանց ձեւաւորը: Սակայն այդ վկայութիւնը շատ անգամ դժբաղդութիւն կը բերէր: Դասագիրը մը իր արժէքով պէտք է կանգուն մնայ կամ իր անարժանութեամբ ըննելի, ըստ մեզ, լաւագոյն դարձան մը, փորձաքար մը չկայ: Յարգ. Կաթոլիկները, հալածանքն ու շահամոլութիւնը բաւական գործ տեսած են և, վըհատութիւն պատճառելով, լաւ դասագրքեանց հրատարակումն արգելած: Հարկ չկայ հին օրերու դեղմանց յաւելու և պաշտօնական նոր սեղմում, այլ ազատ ընտրողութեան թողուլ ընդունելու ինչ որ օգտակար է, կամ անպաշտօն կերպով յանձնարարել տեսչութեանց ընտրութեան, այն դասագրքեանքն

որ իրերու առաջնորդներ, կարեւոր հանգամանքն ունին:

Արդ երկէ կանոն մը առաջին քայլ մ'է դէպ ի մենավաճառութիւն, որ ամենէ անիրաւ, վնասակար և անհանդարձելին է, երբ մանաւանդ մոպին արտադրութեանց և մանկավարժական արդեանց համար ի գործ կը գրուի: Իսկ եթէ մեր կրթական Խորհուրդը մասնաւոր գրավաճառի, ընկերութեան կամ հեղինակի մը շահուց նախահոգութեամբ, կամ ըմբոստ դասագրքեանց վրէժնագրութեամբ կը մտադրէ գործել, այն ժամանակ ինչիւր կը փոխուի, բայց չփոխուի ճշմարտութիւնը թէ՛ կրթական Խորհրդոյ պաշտօններէն մին է ազատ ասպարէզ թողուլ դասագրքական և մոպին մրցումի: (Արեւ. Մամուլ)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Իմթիյադի պատուանշանին ոսկի և արծաթ շքանշաններն շնորհեց Պաղտատի նորընտիր կուսակալ Մուսթաֆա Ասլամ փաշայի:

—Թուրք լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Սպարապետութեան դուռն Գերմանացի Դամիհօնէր փաշային նախագահութեամբ յանձնախումբ մը կազմուել է Օսմանիան հետեւակ զօրաց զգեստուց ձեւին մէջ բարւոքում մը ներմուծելու համար:

—Պուլկարական խնդրոյն ներկատմամբ, Ֆրանսայի և Աւստրիոյ միջեւ համաձայնութիւն գոյացած լինելով, կը կարծուի թէ Պիլմարք իշխանն ներկայ ինչիւր մէջ իւր աշխարհավարութիւնը պիտի փոխէ եղեր:

—Գերմանացի Կոնչերմի փաշա որ ժամանակէ մ'ի վեր կայտնական գործարանաց վարչութեան և անոնց արտադրութեանց վրայ քննութիւն մը կը կատարէր, իւր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրով մը Սպարապետութեան հաղորդեր է:

—Փիլիպէէն Մօնթիթօրի հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն:

Անտօնօֆ անուն անձին տուներ գումարեալ դադարն Ժողովոյն ներկայ էր նաեւ պատերազմական գործոց պաշտօնեայ Նիկօլայիճֆ գնդապետին թիկնապահ Վինարօֆ հարիւրապետը, որ պաշտօնական հանդամանք մը կուտար Ժողովին: Ներկայ էին նաեւ քաղաքային և զինուորական բաղմամբ անձինք:

Վինարօֆ հարիւրապետը այս նպատակաւ յատկապէս պրիւտած էր ի Փիլիպէ: Եանաքիէֆ հարիւրապետը և իւր ընկերոջ մեկնելէն վերջը Սօֆիա վերադարձաւ:

Հայրենեաց մատնիչները ջրնջելու պաշտօն ունեցող Յանձնախմբին կողմէ ստորագրեալ տը

պագիր յայտարարութիւն մը հաղարաւոր օրինակներով առաջ երկրին մէջ ցրուեցաւ: Սոյն յայտարարութիւնը կը յորդորէ Զանքօֆը և իւր կուսակիցները սպաննել, և կըսէ թէ գործելու ժամը հասած է:

Ասկէ մի քանի ժամ հեռու Ռօստիի ստորտը գտնուած Օթլու քէօի մէջ նոր ապստամբութիւն մը ծագեր է, ինչպէս նաեւ անկարգութիւնք ի Թաթար-Բաղարճը: Վօրք և թնդանօթը զրկուեցան յիշեալ տեղերը:

Ի Փիլիպէ ոստիկանութիւնը շարունակ ձերբակալութիւններ կընէ:

Պաշարման վիճակը նորէն սկսաւ խտիւղ գործադրուիլ: Ոստիկանութիւնը հասարակութեան ծանոյց թէ սրճարանները և ուրիշ հասարակաց տեղեր իրիկուան ժամը Յին պէտք է դուռն և ոչ ոք պէտք է տնէն դուրս ելնէ: Կըսուի թէ ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմէ 3 յայտարարութիւնք ցրուել են Պուլկարի մէջ, որք կը գրգռեն Ժողովուրդը խնամակալութեան դէմ: առաջինը սպայներու, երկրորդը երեսփոխանաց և երրորդը սպային ուղղեալ են: Խնամակալութեան անձնուէր բաղմամբ սպայներ հրաժարական տալով, սահմանադրութիւն անցեր են, 180 զինուոր և 2 սպայ Հռօտոյ փախեր են:

Այսօր (9 փետր.) Եանաքիւի կառավարմով հոս հասան ելեւմտից նախորդ պաշտօնեայ Պ. Կէշօֆ և խնամակալութեան անդամներէն Պ. Ժիվքօֆ որ Պուլկաղ, Իսլիմեա, Եանաքիւ, Էսկի-Չաղրա և Հասքէօյ պտուեր է գաւառապետները և գիւղապետները քաջաբերելու համար որ խնամակալութեան կուսակից չեղող անձանց դէմ բռնական միջոցներ ի գործ դնեն:

—Տօթթօր Վուլքովիչ որ Պուլկար խնամակալութեան պատուիրակն է, շարաթ առաւօտ Երլուրդի պալատն հրաւիրուելով, հոն գնաց:

—Մօնթիթօր կը գրէ թէ կատարուած քննութեան մը հասկցուել է որ Եանաքիէֆ հարիւրապետը իւր բոլոր գիշերները չարագործներու հետ անցուցեր և անոնց հետ խորհրդակցեր է: ասկէ կերելի թէ բաղմամբ կուսակիցներ ունի:

—Մօնթիթօր-Բօդի ուղղեալ հեռագրի մը համաձայն Ժօրթ ալ Լէօիթիմպէրդի ի Ֆրանսա ուղևորութեան քաղաքական կարեւորութիւն կընծայուի ի Պէրլին:

Կը կարծուի թէ Ռուսիա կը ջանայ Պուլկարական գործոց մասին կատարեալ համաձայնութեան մը յանդիլ Ֆրանսայի հետ: և կը վստիցուի որ Պիլմարք իշխանին գիտաւորութիւնը և քաղաքականութիւնը ի մասին Պուլկարական խնդրոյն մի գուցէ ներկայ պարագայներէն բարեփոխուին:

—Տէպա լրագրոյն Վիլենայի թղթակիցը Դարատաղի զինուոր

բախան պատրաստութեանց վրայ խօսելով դիտել կուտայ թէ այն պարագային մէջ յորում Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ վեճ ծագի, Գաբառաղ Հէրաբէրի վրայ յարձակելով պիտի ներդէ զԱւստրիա:

—Թանի Վիեննայի թղթակիցը Պիզմարը իշխանին աշխարհապարտութիւնը հետեւեալ կերպով կ'ամփոփէ:

Եթէ Ռուսիա Արեւելեան խնդիր յարուցանէ, իրեն դիմաց պիտի գտնէ զԱւստրիա, զԱնգլիա, զԻտալիա: Եթէ Ֆրանսա ուզէ Ռուսիոյ օգնել, իրեն դէմ պիտի գտնէ Գերմանիան:

Ուրեմն Պիզմարը իշխանը յաջողած է չորս տէրութեանց միութիւն մը կազմել, որով մէկ կողմէ Ռուսիոյ դործադրութիւնը պիտի անդամալուծէ եւ միւս կողմէ Ֆրանսայի միջամտութիւնը պիտի արգելէ Արեւելեան խնդրոյն մէջ:

—Անգլիոյ Երեսօր. ժողովոյն փետր. 5ի նստին մէջ Սըր Ճէյմս Ֆէրիսը սօս յայտարարեց թէ Անգլիական կառավարութիւնը Մասովայի, դէպքերու վերաբերեալ նոր տեղեկութիւն մը չունի բայց ի այն տեղեկութեանց վրա Ռուսիական կողմը տրւած է Իտալիոյ խորհրդարանին: Գահիրէի անգլիական դործադրարար Սըր Էվլին Պէյրիսի հեռագրած է թէ Մասովայի մէջ բազմաթիւ վերաւորը կան: Եղիպտոսի անգլիական զօրաց հրամանատարին հաւանութեամբ բժիշկ եւ ուսուսող զրկեր է վերաւորաց:

—Կայս. կառավարութեան եւ Օսմ. Պանքայի միջեւ կնքելի 2 միլիոն ոսկոյ փոխառութեան խնդրոյն վրայ խօսելով Մոնթէթօր կ'ըսէ թէ Օսմ. պանքան յառաջիկայ տարւոյ Ազնաթի երաշխաւորութիւնը զոր կառավարութիւնը տուած էր չէր ընդուներ:

Կը հաւաստեն թէ Պ. տը Հիւր:

Օսմ. կառավարութեան կանխապէս արեւելեան տարածքներէ:

—Մայրաքաղաքիս Ֆրանսական դեսպան Մոնթէթօր կ'ըսէր ամենայն ջանքով հոս կ'սպասուի:

—Պ. Պիտերսը 61 Սուտանցի կամուրաց հետ Գահիրէէն Զանգիպար մեկնեց Է. Փետր. 3ին:

—Խրովիստանի մէջ քօլէրա ծագելով, առողջապահական վարչութիւնը Գարստաղէն, Հէրաբէր-Պօս նայէն եւ Սերպիայէն եկող ճամբորդներու համար բժշկական այցելութիւն մը հաստատեց Է. Սէնիս:

ԵԱՄԱՆՈՒՄԸ ՅՈՒՆԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐԻ

Յունաց նորընտիր Պատրիարքն, չարաթ դիշեր, յատուկ կառավարով Մաղրի-դիւղ հասաւ Ալքրիանուպօլէն:

Մաղրի-դիւղի կայարանէն, մինչեւ Սաղը Աղաճ, երեք տեղ յաղթական կամարներ կանգնած և ամբողջ փողոցները կանգնեցնելով լուսազարդուած էին: Ժողովրդեան սառուար բազմութիւն մը կը դիմաւորէր Ն. Սրբազնութիւնն, որ վախճանէն ետեւէ առաջ, բանախօսութիւն մը ուղղեց ժողովրդեան և Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար ջերմագին աղօթքներ քրաւ: Ժողովուրդն «կեցցէ՛ Վեհ. Սուլթանն» աղաղակներով ընդունեց Պատրիարքին խօսքերը:

Մարք-դիւղի կառավարին, Յոյն երեւելիք ոմանք և պատգամաւորութեան անդամները պարագային յարմար բանախօսութիւններ արտասանեցին, և դպրոցական աշակերտք և աշակերտուհիք զանազան երգեր նուաղեցին:

Խուսմը մ'ոտարիւնք զինուո-

րական պատիւներ տալով, բաւարարութիւնը կը պահպանէին: Գիտնէսիոս Պաշիարքն Ալքրիանուպօլէն մինչեւ Մաղրի-դիւղ, կանգ առած ամեն կայարաններուն մէջ մեծ պատուով ընդունուեց Է. ժողովրդեան կողմէ:

ՀՆՈՒՍԳԻՐ

Փարիզ 12 փետր. Բոլորովին անհիմն է անգլիական լրագրաց տուած այն լուրը, թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնն իր թէ ձեռնարկէ զօրք կը փոխադրէ եղեր ի Ֆրանսա:

Հում 12 փետր. Կը յուսացուի թէ նոր նախարարութիւնը Պ. Տէրէթիօի եւ Ռուսիական կողմի մտանկցութեամբ պիտի կազմուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաց նորընտիր Պատրիարք Տ. Դիոնէսիոս Սրբազան չարաթ իրիկուն Աղրիանուպօլէն յատուկ կառավարով Մաղրի-դիւղ հասնելով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ տեղւոյն քարոզիչը և քահանայք երգեցիկ դպիւններով դիմաւորեցին Ն. Սըրբազնութիւնը:

Երէկ առաւօտ քարոզիչը և թաղ. Խորհուրդը անձամբ այցելութեան երթալով, Ն. Սըրբազնութեան դալուստը շնորհաւորեցին, որ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր իւր բարեկեցութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց թէ ի Մաղրի-դիւղ և թէ յԱլքրիա-

նուպօլիս Գեր. Մեսրոպ Սրբազանի կողմէ առ ինքն եղած յարգական ցոյցերուն համար:

Պէշիկթաշի Աղղ. դերեզմանատան խնդրոյն վրայ զանազան զրոյցներ կը պարտին հասարակութեան մէջ: Առ այժմ սաչափ միայն կըսեմք թէ այդ զրոյցները կանխահաս են, և վերջնական տնօրէնութիւն մը չէ եղած տակաւին:

Կը լսեմք թէ Պէշիկթաշի Թաղական Խորհուրդը խմբովին հրաժարեց Է:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Սըրբազան Կարապետ Էֆէնտիկ պատկառութեան հանդիսին ներկայ պիտի գտնուի այսօր:

ԳՐԱՄԱԿԱՆ	
ՕՍՄ. ՔՕՆՍՈԼԻԴԵ	
Երէկ երկույ դոց.....	14 22
Այս առաւօտ բացուեցաւ.....	14 22
—o—	
ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՆԻԼԻՅԷ	
Այս առաւօտ.....	39 22
—o—	
ԲԱՃՆԵՏՈՄՍԻ	
Թրամուէյ.....	Փր. 280
Բուսէլի երկաթուղի.....	31 50
—o—	
ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ	
Օտմանեան ոսկի.....	դր. 100
20 Փրանքոյ.....	87 27
Անգլիական ոսկի.....	110 25
Բօլ Խիւրիալ.....	90 23
Քրիսից.....	51
Բուսլի թղթադրամ.....	9 88
» արծաթ.....	80 10
Ֆիօրին.....	—
Մէճիտ արծ. (տարր.).....	107 1
Վեցնոյ.....	102
Հինգնոյ.....	102
Մէճալիք.....	98 30
Քառորդ.....	106 25
Մանր մէճիտ.....	104 25
Թաւիլիյ.....	19 10

—Դիտե՛ք թէ, պարոն Կոմս, ըսաւ, իմ ընտանիքս շատ մտերմութիւն ունէր Մօրհանգի մարքիզին ընտանեաց հետ և այդ անցեալն զոր այժմ բերկրութեամբ կը յիշենք, կարգարարցնէ այն առաջարկն զոր ըրի օրիորդ Մօրհանգը կնութեան խնդրելով:

Կոմս տը Վէրթէյլ իւր կարգին խոնարհեցաւ:

—Այդ խնդիրն փութով ընդունած ենք, պատասխանեց:

—Եւ շնորհակալ եմ, պարոն Կոմս: Պատասխանեցէք հինգրեայ բարեկամի մը որդւոյն կողման, դոհացուցէք նորա տենչանաց ամենաեռանդունն, և ինձ յայտնած ձեր բարեբաւութիւնն իմ վրայ պարտաւորութիւն մը կը դնէ զոր չեմ կրնար զանց առնել:

- Ի՞նչ կուզէք:
- Ո՛հ խիստ ընտանեաց բան մը:
- Ի՞նչ ըսել կուզէք:
- Օրիորդ Պէրթի ընդունելութեան վրայ կուզեմ խօսիլ:
- Է՛հ, լաւ.....
- Այնպէս կը թուի ինձ թէ քիչ ատենէն օրիորդ Պէրթ պիտի ամուսնանայ հակառակ իւր բաղձանաց:
- Սխալ, ընդմիջեց Կոմս տը Վէրթէյլ:
- Ո՛հ պարոն, չեմ սխալիւ, հաւատացէ՛ք: Ֆրանսայի մէջ, օրիորդ կը դատարարուի իրենց ներքին խորհուրդներն վանելով: Իրենց ընդունած

—Ինչ կրնայ պատահիլ իրեն:

Ժիկու ուսերը վեր ցնցեց և դառն ակնարկ մը արձակեց:

—Ա՛հ, ա՛հ, չէք գիտեր զայդ, ըսաւ, բայց տը խուր բան մը պատահած է: Այդ մարդիկ երկուսովու համար ամէն ինչ ընելու կը ձեռնարկեն... կը սահին, կը սահին, մինչեւ որ իյնան:

- Ո՛ւր են ատենք:
- Յիմարը խելքը կորնցուցած էր և ըրածը չէր գիտեր: Ժիկու դադարադուլի ականջին ծռեցաւ:
- Անցեալ օր, ըսաւ ցած ձայնիւ, երբ կէս դիշերին տուն եկաւ, գիտե՛ք թէ ինչ տեսայ:
- Ի՞նչ:
- Արեան բիծեր:
- Ի՞նչ կ'ըսէք:
- Հո՛ն, հո՛ն, ձեռքին վրայ... շապիկին վրայ... արեան բիծեր, կը հասկնա՞ք...:
- Ծեծ կերած ըլլալու էր ըսաւ, յիմարը:
- Այո՛, ծեծ կերած... դուցէ՛... և կամ ուրիշ գործի մը մէջ մտած:
- Խօսքը չվերջացուց: Սանդուղին վրայէն աղմուկ մը լսելի կը լինէր:
- Կուգա՛ն, ըսաւ յիմարը:
- Ինքը չէ, պատասխանեց Ժիկու: Կը շարունակէր մտիկ ընել:
- Երկրորդ յարկի վարձակալն է, ըսաւ յայնժամ... բայց ո՛չ, հիմա ալ վար կ'իջնեն... Արդեօք ի՞նչ է:

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Մ. Կ. ՍԱՐԸԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՄԻՐՃԱՆ ԶԱՐԵԸ ԲԻԻՇՏԻ ԷՖԷՆՏԻ ԽԱՆԻ ԿԻՑ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ, ԻՏԱԼԻԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ՀՐԷԼԻԷՆ ԼԵԶՈՒՄՅ.

Դիրք. Տերապի. Նամակ. Աղղ. Նամակաց հասցեներ. Այցերատու. Վաճառականական նմուշ. (Փաթուղա)
Հարսանեկան նամակներ. Ինչպէս մահաղղեր. Ընկերութեանց վերաբերեալ հաշուեցուցակ. Կանոնադիրք և տոմարի
վերայիշեալ լեզուներով կը տպագրուին:

Սոյն տպագրատուները որ ութ տարիներէ ի վեր ամենայն կանոնադրութեամբ կը շարունակուի, ուր այս անգամ վերայիշեալ բոլոր
լեզուաց տառերը նորոգ պատրաստուած են՝ ըստ առաջնոյն պիտի գոհացնէ իրեն գլխով յաճախորդները:

Գաւառներէ եկած բոլոր յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ կը կատարուին նոյն իսկ յատուկ թղթատարի ձեռամբ:

Վերայիշեալ լեզուաց թարգմանութեան եւ կանոնադրութեանը մասին տպագրատունս գիւրութիւններ պիտի ընծայէ:

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՌ ԵՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ԵՐԿՐԱԶՍՓՈԹԻՒՆ

Աշխատասիրեաց
Վաճան Ս. Հաղարապետեան
Հետեւողութեամբ
Ժ. Տալսէմի

Սոյն դասագիրքն, որ հանրա-
ծանօթ չափազանց կողմէ գնա-
հատուած է, ցարդ հրատարակուած
երկրաչափութեանց վրայ մեծ առա-
ւելութիւն ունի ոչ միայն իւր սահ-
մանաց ճշդութեամբ այլ եւ արուես-
տական բառերու ընտրութեամբ:
Կեդրոնատեղին է Պօզաճեան գը-
րատուն Չափազանց լար-եօգուշ թիւ
56:

Գին 8 դահեկան:

ԽԱՌՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ
ՈՒՂԵԻՈՐՈՒԹԵԱՆ

Գրեց. — Կիրակոս Ս. Ղազանճեան

Կը ծախուի 6 զըշ. ի ամեն հայ
գրաւաճառաց քով:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՄԵՐ

Հայ վարժիչք եւ կրթարանք

Ի Կ. Պօլիս

Գրեց. — Յ. ՈՍԿԱՆ

Կը ծախուի ի նպաստ Ազգ. Հի-
ւանդանոցի 5 դահեկան:

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆՍՅ

Կ. Պօլիս Խանմիզ Էօֆիս փողոց թիւ 53
ճիւղ. դէմ առ. դէմ աղբիւրի
(Հաստատուել 1 օգոստոս 1883)

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի
նըպատեղէի վերաբերեալ ամեն
տեսակ ընտիր ապրանք՝ փոքր
թէ մեծ քանակութեամբ, և օր-
նաբար և թէ երաշխաւորեալ
վճարմունք կ'ընեն իւր իւր:

Մեծ. Տեղ. Գեղ. Գեղ.

ԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ

Լաւ ազոյն քառ թօնի
վրայ ամէն լեզուաւ կը
պատրաստուի ի գին 100
հատը 10 դահ. պէտք
ունեցողները պէտք է
գլխին Գ. Պաղտատուեան
տպարան, Յակոբեան խան
13 Կ. Պոլիս:

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՐԷՆ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

— 490 —

Դրան կողմը յառաջանալու էր. Կանգ առաւ:
Ահա զորով աղմուկ մը լսելի եղած էր սանդու-
ղին վրայ:

— Նեղ անցքին վրայ մէկը կ'սպաննե՞ն. . . ըսաւ
Ժիկու:

— Վաղեցէ՛ք, վաղեցէ՛ք:

Մայր Ժիկու դուրս նետուիլ ուղեց, բայց դու-
ռը ուժգնօրէն բացուեցաւ և Ժիկու սեամբն վրայ
երեւցաւ հերարձակ, դալկահար ճակատով և պա-
տառուն հանդերձօք:

Ի.

ԳԱՌՈՒՈՒԹԻ ՓՈՔՐ ԱՂՋԻԿԸ

Ընթերցողին թոյլտուութիւնը խնդրելով միշտ
պատմութիւնը աւելի բացորոշ կերպիւ շարունակե-
լու համար, անցնինք Պ. տը Բրուաղիլի ճիւղ. այն
պահուն յորում սոյն վերջինը դեռ նոր բաժնուած
էր Նուրթիէն:

Օրթալ. Գարիկ կը վերադառնար, մոտադրաւ և
այլ և այլ գործերով պաշարեալ երբ յանկարծական
գաղափար մը անցաւ մտքէն. իսկոյն հրամայեց իւր
կառապանին որ ճամբան փոխէ և զինքը Մօրհանժի
մարքիլին ապարանքը տանի. Կէս ժամ վերջը,

— 491 —

Վիլլարի դղիկին վանդակապատ դրան կը դարնէր:
Սպասաւորն զինքը ճանձնալով, փութաց իմացնել
իւր գալուստը. . . Կոմս տը Վէրթէյլ կուգէր ջնջել
առաւօտեան տխուր տեսարանին յիշատակը. երբ
վաղեց Ժալիտ ի շրթունս և ձեռքերն բաց, Օրթալ
խոնարհելով սեղմեց իւր բարեկամին ձեռքերը:

— Պարոն Կոմս, ըսաւ մի քիչ ծանր ձայնիւ, ձե-
ղի հետ խորհրդակցել կուգեմ:

— Ձեր հրամանաց պատրաստ եմ հնազանդելու,
պատասխանեց Կոմսը զարմացմամբ:

— Պարոն Կոմս, ըսաւ Օրթալ մի և նոյն ձայ-
նով, յուսով եմ թէ ներողամիտ պիտի գտնուիք
ինձ այս պահուն ձեզ ներդրութիւն առթելու հա-
մար, այս այցելութիւնը գուցէ մեր պատրաստած
յատակապէսն աւերէ, բայց անհրաժեշտ էր, ինչ-
պէս որ քիչ մը վերջը դուք եւս պիտի համոզուիք:

— Այս առաւօտեան դէպքը զձեզ վշտացուցած
է՞, հարցուց Կոմսը վրդովեալ. բայց Մարքիլը, յի-
մարութեան երթարկուած ծերուկ մ'է և պէտք է
ներել. . .

— Մի վրդովիք, պարոն Կոմս ըսաւ Օրթալ,
այն դէպքն որոյ վրայ կը խօսիք, որքան ալ ցա-
ւալի ըլլայ, կերպով, մոռցաւ մէջ ու է հետք
մը թողած չէ և իմ համարձակ շարժումն ձեր առ-
ջեւ բարձր վստահութեան զղացումէ մը կը ծնի:

— Մտիկ կ'ընեմ:

Գրուաղիլ վայրկեան մը խեղճը գլուխը Ժող-
վեց, յետոյ շարունակեց: